

Sygn. akt VPa 139/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Jacek Wilga

Sędziowie: SSO Krzysztof Głowczyński

SSR del. Adrianna Mongiało (spr.)

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 roku **w Legnicy**

na rozprawie

sprawy z powództwa E. S.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L. i (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w L.
o ustalenie

na skutek apelacji strony pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w Lubinie

z dnia 3 lipca 2013 roku **sygn. akt** IV P 9/13

I. oddała apelację,

II. zasądza do strony pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. na rzecz powódki kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 lipca 2013r. Sąd Rejonowy Sąd Pracy w Lubinie w sprawie przeciwko (...) Spółce z o.o. w L. i (...) Spółce z o.o. w L. ustalił, że powódkę E. S. łączy ze stroną pozwaną ad. 2 (...) Spółka z o.o. w L. stosunek pracy na czas nieokreślony od dnia 1.09.2011r., oddalił powództwo w stosunku do strony pozwanej ad. 1 (...) Spółki z o.o. w L. i zniósł wzajemnie koszty procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona na podstawie następujących po sobie umów o pracę:

1) zawartych ze stroną pozwaną ad. 1 w okresach :

- 23.02.1998r. – 30.04.1998r. - (...) - K. R. - Spółka jawna, okres próbny, stanowisko: szwacz.

- 27.04.1998r. – 31.05.1999r. - (...) - K. R. - Spółka jawna, czas określony, stanowisko: szwacz.

- Aneks nr (...) do umowy o pracę z 27.04.1998r. zmieniający tę umowę w przedmiocie terminu jej zakończenia do 31.05.2001r. i w przedmiocie stanowiska z „szwacz” na „portier”.

- 28.05.2001r. – 30.06.2006r. - (...) - K. R. - Spółka jawna, czas określony, stanowisko: portier.

- 26.06.2006r. – 30.06.2011r. - (...) sp. z o.o., czas określony, stanowisko: portier.

- 28.06.2011r. – 21.08.2011r. - (...) sp. z o.o., czas określony, stanowisko: portier.

2) zawartych ze stroną pozwaną ad. 2 w okresach:

- 01.09.2011r. do 30.11.2011r. na okres próbny, stanowisko portier

- 21.11.2011 r. do 31.12 2011 r. na czas określony, stanowisko portier

- 28.12.2011r. do 31.12.2012r., na czas określony, stanowisko portier.

Od 1998r. powódka wykonywała nieprzerwanie takie same obowiązki, w tym samym miejscu pracy - portierni w przychodni (...)S.A. w L. W ostatnim okresie zatrudnienia powódki u pozwanej ad. 1 i w okresie zatrudnienia u pozwanej ad. 2 przełożonym powódki była pani W., która jest zatrudniona w (...) Spółka z o.o. Przed zawarciem umowy o pracę z pozwaną ad. 2 kierownik powódki zadzwoniła do niej z poleceniem udania się na badania wstępne do (...). Na pytanie powódki co do przedłużenia umowy odpowiedziała, że będzie to zależało od współczynnika, od którego zależy dofinansowanie z PERFONu. Właścicielem zarówno pozwanej ad. 1, jak i pozwanej ad. 2 jest K. R.. Spółki od 1.08.2011r. zawarły umowę o współpracy w zakresie wykonywania prac pomocniczych przy obsłudze portierni.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne w stosunku do pozwanej ad. 2. Powódka świadczyła na rzecz strony pozwanej ad. 1, jak i pozwanej ad. 2 pracę na podstawie szeregu następujących po sobie umów na czas określony, przez łączny okres ponad 14 lat. Powódka od 1998r. wykonywała taką samą pracę, w tym samym miejscu, na takim samym stanowisku portiera. Sąd Rejonowy wskazał, że z uwagi na moment wejścia w życie przepisu art. 25¹ k.p. (od 01.05.2004r.) oraz obowiązywanie w międzyczasie ustawy z 01.07.2009r. o łagodzeniu skutków kryzysu gospodarczego, żadna z umów zawartych ze stroną pozwaną ad. 1 nie przekształciła się w umowę na czas nieokreślony. Sąd podzielił zarzuty strony pozwanej ad. 1 w tym zakresie zawarte w odpowiedzi na pozew i przyjął, iż taki skutek nastąpiłby dopiero, gdyby pozwana ad. 1 zawarła kolejną umowę na czas określony - tj. po zakończeniu okresu na jaki została zawarta umowa o pracę z dnia 28.06.2011r. Tym niemniej, w ocenie Sądu I instancji, taki skutek należy odnieść do umowy o pracę zawartej z pozwaną ad. 2, tj. z dnia 01.09.2011r. Zawarcie tej umowy o pracę ze stroną pozwaną ad. 2, spółki powiązaną kapitałowo z pozwaną ad. 1 (ten sam właściciel), Sąd uznał jako działanie zmierzające do obejścia przepisu art. 25¹ k.p. W konsekwencji uznał za nieważny zapis dotyczący ograniczenia w czasie trwania zawartej w dniu 01.09.2011r. umowy - art. 58 par. 1 k.p. w zw. z art. 300 k.p. Zdaniem Sądu Rejonowego, postępowanie obu stron pozwanych w kwestii zatrudnienia powódki, które to mają taki sam profil działalności, mają tego samego właściciela, i których jedni pracownicy (pani W. jako pracownik pozwanej ad. 2) są przełożonymi pracowników drugiej spółki, było skalkulowane na obejście bezwzględnie obowiązującego przepisu art. 25¹ k.p. Nie jest też przypadkiem moment, w którym doszło do zawarcia z powódką umowy o pracę z pozwaną ad 2, gdyż pozwana ad. 1 musiałaby z powódką zawrzeć umowę na czas nieokreślony. Inicjatywa zawarcia umowy z pozwaną ad. 2 nie pochodziła od powódki, której w momencie kierowania na badania lekarskie przełożona nie była w stanie powiedzieć, w jakiej firmie będzie zatrudniona. Powódka, jako słabsza strona stosunku pracy, chciała po prostu kontynuować pracę na dotychczasowym stanowisku. Strona pozwana ad. 2 celowo nie zawarła kolejnej - po grudniu 2012r. umowy o pracę z powódką, gdyż była ona świadoma, że ta umowa przekształciłaby się w umowę na czas nieokreślony. Tym samym z powódką, na skutek zamierzonych działań stron pozwanych, nie zawarto umowy o pracę na czas nieokreślony, pomimo jej wieloletniej pracy na takim samym stanowisku i takich samych warunkach. Przyjęciu wskazanego w wyroku stanowisku Sądu nie stał na przeszkodzie fakt, że strony pozwane są odrębnymi podmiotami prawa handlowego, czy też, że zawarły umowę o współpracy. Istotą obejścia przepisów prawa jest bowiem

dokonywanie formalnie niezakazanej czynności, ale dla osiągnięcia skutku sprzecznego z prawem - w rozpoznawanej sprawie przepisu art. 25¹ k.p. Sąd przyjął tym samym, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia były sygnalizowane przez strony kwestie dotyczące zastosowania w sprawie (bądź niezastosowania) normy art. 23¹ k.p.

Wyrok powyższy zaskarżyła strona pozwana ad. 2 (...) Spółka z o.o. w L. zarzucając naruszenie:

1) przepisów postępowania, w szczególności art. 233 k.p.c. poprzez:

- przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, iż powódkę łączy z pozwanym ad. 2 stosunek pracy na czas nieokreślony od dnia 01.09.2011 r.,
- wadliwą ocenę zebranych w sprawie dowodów, w szczególności przyjęcie ze wcześniej zawarta umowa cywilnoprawna o współpracę pomiędzy pozwanym ad. 1 i pozwanym ad. 2 stanowi obejście art. 25¹ kodeksu pracy,

2) naruszenie art. 101 k.p.c. i zasądzenie na rzecz strony pozwanej kosztów sądowych w wysokości 911 zł pomimo faktu, iż pozwany nie dał powodu do wytoczenia powództwa.

3) naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) z uwagi na błędną interpretację art. 25¹ k. p. poprzez przyjęcie, iż powódkę łączy z pozwanym ad. 2 stosunek pracy na czas nieokreślony od dnia 01.09.2011 r.

b) uwagi na błędną interpretację art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k. p. poprzez przyjęcie, iż w niniejszej sprawie doszło do bezwzględnego obejścia przepisu art. 25¹ k. p.

W oparciu o powołane wyżej podstawy apelacji wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu I, III i IV i orzeczenie co do istoty sprawy,

- zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego ad. 2 kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję,

ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktu I, III i IV i przekazane sprawy do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania oraz kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancje.

Pismem z 16.10.2013r. strona pozwana ad. 2 sprecyzowała wnioski apelacji wnosząc o: zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Lubinie w zakresie punktu I i oddalenie powództwa, zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktów III i IV i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego ad. 2 kosztów procesu zarówno za I jak i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, ewentualnie o:

uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktu I, III i IV i przekazane sprawy do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów postępowania oraz kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Rejonowy nie naruszył ani przepisów proceduralnych, ani prawa materialnego. Przede wszystkim wskazać należy, na prawidłowe przyjęcie przez Sąd Instancji działania obu stron pozwanych jako ukierunkowane na obejście przepisów art. 25¹ k.p. Powódkę ze stroną pozwaną ad. 1 łączyła umowa na okres próbny, a następnie 5 umów o pracę na czas

określony (w tym aneks z 24.05.1999r. przedłużający czas trwania umowy terminowej do 31.05.2001r.), a ze stroną pozwaną ad. 2 umowa na okres próbny i 2 umowy na czas określony, a łączny okres zatrudnienia powódki wyniósł ponad 14 lat. Obie spółki, mimo, że są odrębnymi podmiotami gospodarczymi, mają wspólną obsługę księgowo-kadrową, a przełożonymi pracowników zatrudnionych na stanowisku portiera są osoby z jednej, bądź drugiej spółki. Niewątpliwie rodzaje zawieranych z pracownikami umów o pracę podlegają kontroli służb kadrowych pilnujących interesu obu spółek. Słusznie zatem Sąd Rejonowy zauważył, że nie jest przypadkowe, który podmiot zawierał z powódką umowę o pracę, w jakim czasie i jaki to był rodzaj umowy.

Zgodnie z art. 6 ustawy z 26.07.2002r. (Dz.U. nr 135 poz. 1146) przepis art. 25¹ k.p. nie miał zastosowania do dnia 1.05.2004r., tj. przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej. Kolejno przepis art. 15 ustawy z 14.11.2003r. (Dz.U. nr 213 poz. 2081) wskazywał, że przepisy art. 25¹ k.p. w brzmieniu nadanym ustawą stosuje się do umów o pracę zawartych lub zmienianych w sposób określony w tych przepisach od dnia 1.05.2004r. W okresie do 30.04.2004r. na podstawie powyższej ustawy miało więc miejsce zawieszenie stosowania art. 25¹ k.p. Powódkę ze stroną pozwaną ad. 1 łączyła wówczas umowa terminowa zawarta na okres od 1.06.2001r. do 30.06.2006r. Wskazać należy, że przepis art. 25¹ k.p. w brzmieniu stosowanym do listopada 2003r. nie zawierał odpowiednika obecnego § 2, zgodnie z którym uzgodnienie między stronami w trakcie trwania umowy o pracę na czas określony dłuższego okresu wykonywania pracy na podstawie tej umowy uważa się za zawarcie, od dnia następującego po jej rozwiązaniu, kolejnej umowy o pracę na czas określony w rozumieniu §1. Wprowadzone po okresie zawieszenia stosowania art. 25¹ k.p. (do 30.04.2004r.) nowe brzmienie tego artykułu nakazuje uznawanie aneksu za zawarcie kolejnej umowy na czas określony. W tym kontekście spojrzeć należy na postępowanie strony pozwanej ad. 1. Ponieważ do listopada 2003r. nie było zakazu aneksowania umów w zakresie terminów ich trwania, a powódka taki aneks miała zawarty 24.05.1999r. jako przedłużenie umowy na czas określony z 1.05.1998r. na okres do 31.05.2001r. w miejsce 31.05.1999r., strona pozwana ad. 1 była przekonana, że możliwe jest kolejne zawarcie z powódką umów terminowych, tym bardziej, że w okresie od 22.08.2009r. do 31.12.2011r. działały uregulowania ustawy z 1.07.2009r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników przedsiębiorców (Dz.U. nr 125 poz. 1035), ograniczające stosowanie art. 25¹ k.p. w tym okresie. Zgodnie jednak z art. 13 tej ustawy łączny okres zatrudnienia na podstawie kolejnych umów na czas określony nie mógł przekroczyć 24 miesięcy. W dniu wejścia w życie ustawy powódka była zatrudniona na podstawie umowy na czas określony od 1.07.2006r. do 30.06.2011r., a następnie od 1.07.2011r. do 21.08.2011r. Strona pozwana mając na uwadze obowiązek zatrudnienia powódki po 21.08.2011r. na podstawie umowy na czas nieokreślony nie zawarła z nią kolejnej umowy. Podkreślić w tym miejscu należy precyzyjne obliczenie terminu ostatniej umowy powódki, zawartej na okres ponad 1,5 miesiąca (przy zawieranych wcześniej kilkuletnich umowach), rozwiązującej się dokładnie co do dnia w dacie upływu 24 miesięcznego zatrudnienia powódki pod działaniem ustawy antykryzysowej. Ponieważ strona pozwana ad. 1 chciała aby zatrudnienie powódki było kontynuowane, poprzez wspólne służby kadrowe strony pozwanej ad 1 i ad. 2 przedstawiono powódce propozycję dalszego zatrudnienia, lecz u strony pozwanej ad. 2 - tj. odrębnego podmiotu gospodarczego, ale powiązanego właścicielsko. Jak wynika z zeznań wszystkich świadków przesłuchanych w sprawie, spośród portierów świadczących pracę w portierniach (...)w L.tylko powódka kontynuowała zatrudnienie u strony pozwanej ad. 2. Pozostali portierzy pozostali nadal zatrudnieni u strony pozwanej ad. 1. Nad pracownikami obu spółek nadzór jako kierownik miała ta sama osoba – pani W.. Po zawarciu od 1.09.2011r. przez powódkę umowy ze stroną pozwaną ad. 2 nie zmieniło się ani miejsce pracy powódki, ani warunki zatrudnienia, ani osoba nadzorująca. Powódka po prostu nadal kontynuowała zatrudnienie wykonując dokładnie te same czynności, na tych samych warunkach pracy i płacy. Obie strony pozwane zawarły natomiast z dniem 1.08.2011r. umowę o współpracy w zakresie wykonywania prac pomocniczych przy obsłudze portierni. Celowość i pozorność zgodności z prawem działania strony pozwanej ad. 2 obrazuje następnie jej postępowanie wobec powódki w zakresie rodzaju zawieranych umów o pracę. Strona pozwana ad. 2 zawarła bowiem z powódką umowę o pracę na okres próbny, choć przecież jakość i sposób wykonywania przez nią obowiązków pracowniczych był doskonale znany jej przełożonej – pani W., gdyż była ona przełożoną powódki również w spółce (...) Spółka z o.o. w L.. Nie było żadnych podstaw do sprawdzania sposobu wykonywania zadań przez powódkę. Następnie strona pozwana ad. 2 zawarła z powódką kolejne dwie umowy terminowe, a następnie wskazując na konflikt, nie przedłużyła umowy, gdyż byłaby to już trzecia umowa terminowa ze stroną pozwaną ad. 2. Działania strony pozwanej ad. 2 były pozornie prawidłowe i zgodne z przepisami.

Każdy pracodawca ma prawo sprawdzić pracownika zawierając z nim umowę na okres próbny, a następnie na czas określony. W okolicznościach sprawy przedstawionych powyżej, działania strony pozwanej mają jednak bez wątpienia zupełnie inny wydźwięk i cel. Słusznie więc Sąd I instancji ocenił działania obu stron pozwanych jako zmierzających do obejścia przepisów art. 25¹ k.p. i osiągnięcia skutku sprzecznego z prawem, mimo dokonywania formalnie nie zakazanych czynności. Zarzuty apelacji błędnego zastosowania przepisów prawa materialnego i przekroczenia przez Sąd zasad swobodnej oceny dowodów są więc nie uzasadnione.

Mając powyższe na uwadze wyjaśnienia wymaga, w którym momencie zmieniła się sytuacja pracownicza powódki i wobec którego z pracodawców. W tym zakresie Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu Rejonowego, jakoby dla wyjaśnienia powyższego nie miało znaczenia stosowanie art. 23¹ k.p. Wskazać bowiem należy, że powódka mogła zostać pracownikiem strony pozwanej ad. 2 ze skutkiem umowy na czas nieokreślony tylko wówczas, jeżeli została przejęta od poprzedniego pracodawcy w trybie art. 23¹ k.p. Zastosowanie mają bowiem wówczas wszystkie działania i zdarzenia prawne zaszłe u poprzedniego pracodawcy. W ocenie Sądu II instancji, do przekształcenia terminowego stosunku pracy powódki w umowę na czas nieokreślony doszło już w czasie zatrudnienia powódki u strony pozwanej ad. 1. Aneks z 24.05.1999r. do umowy z 1.05.1998r. przedłużający czas trwania terminowej umowy o pracę powódki był bowiem w istocie kolejną umową zawartą na czas określony. Wprawdzie nie obowiązywał jeszcze wówczas przepis § 2 art. 25¹ k.p., jednakże już wtedy Sąd Najwyższy wskazywał na obejście przepisów o zawieraniu umów terminowych poprzez aneksowanie tych umów. Wprowadzenie przepisu art. 25¹ § 2 k.p. było odpowiedzią ustawodawcy na nieprawidłowości i nadużycia w tym zakresie ze strony pracodawców. W konsekwencji Sąd Najwyższy wskazywał, że zawarcie aneksu nie stanowi obejścia prawa tylko wówczas, jeżeli było uzasadnione obiektywnymi okolicznościami. Analizując od początku trwania stosunek pracy powódki należy jednoznacznie stwierdzić, że takich okoliczności obiektywnych w przedmiotowej sprawie nie ma. Tym samym już umowa o pracę zawarta 28.05.2001r. ze stroną pozwaną ad. 1 od 1.06.2001r. była umową zawartą na czas nieokreślony, zgodnie z art. 25¹ k.p. Tym samym działania obu spółek w sierpniu 2011r. zmierzające do kontynuowania zatrudnienia przez powódkę doprowadziły do przejęcia powódki w trybie art. 23¹ k.p. na warunkach umowy o pracę na czas nieokreślony – zgodnie ze skutkiem przekształcenia umowy, który nastąpił u poprzedniego pracodawcy powódki. Wystawienie więc świadectwa pracy powódce przez stronę pozwaną ad. 1, skierowanie powódki przez stronę pozwaną ad. 2 na badania wstępnie i zawarcie umowy na okres próbny nie miały już skutku prawnego. Do przejęcia powódki w związku z kontynuacją zatrudnienia doszło bowiem z dniem zakończenia pracy u strony pozwanej ad. 1. Do 1.09.2011r. nastąpiła natomiast jedynie przerwa w świadczeniu pracy przez powódkę z przyczyn niezależnych od pracownika – wskutek działania strony pozwanej ad. 2. Strona pozwana ad. 2 w odpowiedzi na pozew przyznała, że przejęcie zakładu pracy nie jest zależne od ilości przejmowanych pracowników i może to być tylko jeden pracownik (jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie). Istotne jest bowiem, czy doszło do przejęcia zadań poprzedniego pracodawcy, a takie zadania bez wątpienia strona pozwana ad. 2 przejęła od 1.08.2011r. na mocy umowy o współpracy. Powódka nadal wykonywała pracę w tej samej portierni, w tej samej odzieży ochronnej, z dotychczasowym personelem, miała tą samą przełożoną i takie same warunki pracy i płacy. Z przesłuchania prezesa strony pozwanej ad. 2 S. K. wynika natomiast wprost, że strona pozwana ad. 1 kończyła usługi portierskie, a strona pozwana ad. 2 chciała je wprowadzić i potrzebowała w tym celu portierów. Także strona pozwana ad. 2 w odpowiedzi na pozew wskazała, że strona pozwana ad. 1 przekazała jej byłych pracowników - portierów. Zamiarem obu stron pozwanych była zatem kontynuacja świadczenia tych usług na rzecz (...) S.A. w L.. Tym samym przyjąć należy, że powódka została przejęta przez stronę pozwaną ze wszystkimi konsekwencjami, w tym przekształconą na czas nieokreślony umową o pracę.

Zarzuty apelacji w zakresie naruszenia prawa materialnego i procesowego okazały się być zatem nieuzasadnione.

Niezasadny jest również zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisów art. 101 k.p.c. Powództwo wobec strony pozwanej ad. 2 było zasadne, co skutkowało zasądzeniem od niej na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, zgodnie z art. art. 113 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt. 4 i art. 13 ust. 1 ustawy z 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w zw. z art. 23¹ k.p.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, mając jednocześnie na uwadze przepis art. 384 k.p.c. - w zakresie ustalenia daty początkowej łączącego strony stosunku pracy na czas nieokreślony, wskazanej w punkcie I zaskarżonego wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 1 pkt. 1 oraz § 12 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, zasądzając na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym kwocie 60 zł.